

GOD JORD

En tidskrift om tro, hopp & kärlek

Tro, Hopp & Kärlek...

Bön och handling hör ihop

Vid tillfällen då händerna får arbeta i den berömda myllan, jorden går mellan fingrarna, drar upp de sista av potatisarna för säsongen. När rabatten får ta emot vatten för att fortsätta leva, så tänker jag att det är som en bön.

Och samtidigt ett svar i tacksamhet att vi får leva i ett land som rikligt kan ge av det skördade och som har möjlighet att mätta många. Att vi har en hyfsat god miljö och frisk natur som flera sinnen kan njuta av.

Vi skall vara rädda om vår skapelse. Också med sådant vi får alldeles gratis. Träden som vajar mot himlavalvet. Vinden som lekfullt styr dit den vill. Jorden som ger oss mat och liv. Som en gudstjänst i det fria.

För många är det som en stillsam bön att vandra i naturen eller bruka jorden som vi fått ärva. En känsla av att jag bidrar med mig själv till ett större sammanhang.

Och världen behöver bön och handling! Det hänger ihop.

Våra händer som knäpps tillsammans och våra händer som

arbetar tillsammans för att vårda vår skapelse.

Vid en gudstjänst i maj fick Fristads församling under festlighet ta emot diplom att vi nått steg 1 i Svenska kyrkans miljödiplomering. Ett långsiktigt arbete där bön och handling hänger ihop. Församlingens miljögrupp kunde stolt räta på ryggen för det arbete som lagts ned. Du kan stolt räta på ryggen för det stora och lilla du gör för att Guds skapelse skall ge fler andlig återhämtning och liv. För att du är med!

Vi är glada att du också bidrar till denna strävan. Med tankar, bön och handling. Att din kyrka blir viktig också för dig i arbetet att vår värld skall må lite bättre. Så, hör gärna av dig till oss om du vill bidra på något sätt.

"Fråga djuren, de kan lära dig, himlens fåglar ger dig svar. Fråga markens kryp, de kan lära dig, havets fiskar kan upplysa dig. Finns det någon av dem som inte vet att detta är Herrens verk."

Job 12: 7-9

Joakim Hedin, kyrkoherde.

Urval av Innehåll

Ledare.....	2
Fredagsmys.....	3
Ny dataskyddsförordning 4	
Minimera sopberget.....	5
Miljömedvetna förvaltare 8	
Information.....	10
Begravningsverksamhet	12
Barnens sida	14
"Tonen från Himmelen" 15	
Gudstjänstprogram.....	16

God Jord ges ut av Svenska kyrkan, Fristads församling.

Ansvarig utgivare:
Kyrkoherde Joakim Hedin

Redaktion:
Joakim Hedin, Lena Maria Olsson Floberg
och Fredrik Jansson, inkl. layout.

Adress: Svenska kyrkan, Stora vägen 2,
513 34 Fristad. Tel. 033-22 23 00.

Foto framsida: Fredrik Jansson.

Tryck: LH-tryck, Ulricehamn.

Nästa nummer utkommer i
november 2018.

Svenska kyrkan
FRISTADS FÖRSAMLING

Fredagsmys i Fristads prästgård

Sedan i början på mars har det varit fredagsmys i prästgården i Fristad under några kvällar. Myset innebär att man, stor som liten, äter något tillsammans, spelar spel, tittar på film, pysslar eller bara kopplar av och umgås. Initiativet kommer från Karina Ek som driver verksamheten tillsammans med diakonen Daniel Castor. Även Karinas mamma Gunilla Persson brukar vara med på ett hörn.

– Jag tycker om att samla folk som äter tillsammans och det var väl så det hela egentligen föddes. Dels kanske man äter något man inte ätit förut och så sitter man tillsammans med människor som man kanske inte hade suttit ihop med annars, och så är prästgården är en sån mysig plats att vara på, säger Karina.

Fredagsmyset vänder sig inte till någon speciell åldersgrupp utan alla är välkomna.

– Om jag fick måla upp ett drömscenario så skulle det vara allt ifrån småbarnsfamiljer till tonåringar och äldre. Fast det är lite svårare att få med tonåringar, men vi vänder oss till alla, säger Daniel.

Daniel och Karina hoppas att fredagsmyset kan bidra till att någon slipper sitta själv hemma, men betonar att verksamheten inte specifikt riktar sig till ensamma, utan till alla som ser fredagsmyset som en rolig grej, och att man vill träffa nya människor och umgås på en plats man kanske inte varit på tidigare.

Trots att det bara varit tre tillfällen under våren menar Karina och Daniel att träffarna har varit av lite olika karaktär, och att det är viktigt att det just har

Daniel Castor och Karina Ek.

fått bli så - hur kvällen blir ligger alltså i besökarnas händer. Planen är att köra fredagsmyset under ett år för att sedan stämma av och se hur det gick och på vilket sätt arrangemanget kan utvecklas.

Fredagsmyset är bara en av verksamheterna som pågår och som är en satsning att göra prästgården i Fristad mer levande och till en naturlig träffpunkt för alla åldrar och med olika sorters verksamheter.

– Vi hoppas givetvis att det kommer mycket folk i höst och vinter. Varje människa som kommer hit gör fredagsmyset bättre, oavsett vem det är, säger Karina och Daniel.

Kom och fredagsmys i prästgården följande datum:

28/9, 19/10, 9/11 och 30/11. Dörrarna öppnas kl. 18.00. Kostnad: 50 kr/person. Barn 0-12 år gratis.

Varmt välkommen!

Vardagsgudstjänst med tema FN-dagen

Vardagsgudstjänst för små och stora.
Denna gudstjänst har FN-dagen som tema.

När: Den 24 oktober kl. 17.30.

Var: Kyrkans Hus, Fristad.

Vardagsgudstjänst med Astrid Lindgren-tema

Vardagsgudstjänst med Astrid Lindgren-tema
- en musikupplevelse för hela familjen.
Medverkande: Viva Vox och Gåke Gunnarsson.

När: Den 19 november kl. 17.30.

Var: Kyrkans Hus, Fristad.

Ny dataskyddsförordning - GDPR

Den 25 maj trädde den nya dataskyddsförordningen i kraft. Det medför en del förändringar i församlingarnas rutiner för hantering av personuppgifter. Svenska kyrkan välkomnar dataskyddsförordningen. Respekten för varje människas integritet är en del av vår identitet som kyrka.

Vi vill vårda det förtroende som du som medlem eller anställd, förtroendevald och ideell medarbetare ger oss genom att hantera dina personuppgifter på ett tryggt och säkert sätt.

För oss inom Svenska kyrkan är det viktigt att du ska känna dig trygg med hur vi hanterar dina personuppgifter. Därför är vi öppna med hur vi hanterar dessa. Vi skyddar den information som du anförtror oss med, samt följer de lagar och regler som finns för att skydda din integritet. Personuppgiftsbehandlingen regleras av EU:s dataskyddsförordning, även kallad GDPR, *General Data Protection Regulation*. Du har enligt dataskyddsförordningen till exempel rätt att få ett utdrag av dina personuppgifter samt information om hur vi behandlar dem.

Dina rättigheter

Du har enligt dataskyddsförordningen rätt att utan kostnad få ett utdrag av de personuppgifter som vi behandlar om dig samt information om hur vi behandlar dem, under förutsättning att du kan bevisa din identitet.

Du har även rätt att begära rättelse eller komplettering av de personuppgifter som vi behandlar om dig. Under tiden vi kontrollerar om uppgifterna är korrekta kan du begära att behandlingen av dina personuppgifter begränsas, vilket innebär att de endast får lagras av oss tills vidare. Om du anser att vår behandling av dina personuppgifter är olaglig eller inte sker på ett korrekt sätt har du en rätt att inge ett klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten.

Världens Barn

Radiohjälpen 90 1950-6

Lördagen den 6 oktober

Kl. 10-13 i Skogslids samlingssal.
Lotter, försäljning, korv&bröd, ansiktsmålning m.m.

Söndagen den 7 oktober

Musikgudstjänst med Fristads kyrkokör.
Kl. 11.00 eller kl. 18.00 i Fristads kyrka, för tid se predikoturer i Borås Tidning.

Välkommen!

Vad kan du och jag göra för miljön?

Prästen Lena Maria Olsson Floberg tog kontakt med sin gamla konfirmand, Jan-Erik Kantola, nu familjefar boende i Tosseryd, i ärendet.

– Hej Jan-Erik, jag har läst om dig i Borås Tidning. Du har varit med om ett miljöprojekt, berätta.

– Ja, vi var med i Minimeringsmästarna, där det gällde att halvera de sopberg vi skapar i våra hushåll.

Så berättar Jan-Erik vidare hur hans hustru anmält familjen till utmaningen, men själv bar han nog på tanken "det kommer aldrig att gå!".

– Men det gick över förväntan, säger han.

Deltagarna fick utmana sig själva genom olika utmaningar - väga alla sopor, dra ner på konsumtionen, en månads köpstopp. Köpstoppet var den lättaste utmaningen, säger han.

– Det handlar om att medvetandegöra varje köp, behöver jag detta, hur ofta kommer jag att använda det. Det förväntas alltför ofta att vi har den och den prylen, men behöver vi den?

Vilken var då den roligaste utmaningen?

– Man skulle leta upp det äldsta plagget man hade och göra något nytt av det: det var 40 år gamla kläder som fick nytt liv, det var häftigt!

Jan-Erik berättar vidare hur han blev nästan chockerad över mängden sopor vi producerar i ett hushåll dagligen. Framför allt tetrapaken.

– Jag tycker möjligheten att köpa mjölk i glasflaska är suveränt, säger han. Glasflaskorna kan ju också användas till annat: när man gör jordgubbssaft t ex. Det är synd att en del affärer

drar ner på möjligheten att köpa mjölk i glasflaska.

– I början gick mycket av mina tankar till att hitta bra kärl att fylla på, och att ordna med bra källsorteringssystem, men det minskar ju inte sopberget. Vi måste medvetandegöra våra inköp.

– Det är nästan obehagligt så mycket vi slänger, och så mycket mat som slängs.

Med sig från projektet tar familjen uppdraget att göra en "restfest" i veckan. I familjen Kantola är det onsdagar som passar bäst för detta.

– Det blir ju också en spännande och kreativ matlagning på så sätt, genom att tänka: Vad kan jag göra med detta: en slatt potatismos, lite köttfärsås som

blivit över, säger Jan-Erik.

Under utmaningens gång fick de också uppdraget att bjuda in andra familjer till Restfest. Allt som vi slänger, säger Jan-Erik, är ju resurser som har förbrukats. För honom har deltagandet i minimeringsmästarna inneburit ett stort uppvaknande - att det krävdes så lite, för att göra stor skillnad.

Och det var aldrig någon fråga om att ge upp?

– Nej, det här är så viktigt, att vi inte kan ge upp: soporna är resurser som kan räddas. Han drar paralleller till kyrkans värld och talar om miljöarbetet i termer av Hopp och Tro. Han tipsar om att gå ihop med andra och sporra varandra i miljötänk tillsammans.

Men om du skulle ge ett enda tips till våra läsare, vad skulle det då vara?

– Planera matsedel för två veckor, säger Jan-Erik, och ta med den till affären och gör inköpen efter det. Dra ner på små-inköpen! Och börja med Restfester!

Text: Lena Maria Olsson Floberg.

Miljödiplomering av Fristads församling

Miljödiplomeringsgudstjänst i Fristads kyrka. Representer för sockenråden tilldelas sina miljödiplom. Foto: Daniel Castor.

Fristads församling blev miljödiplomerade i Fas 1 i Svenska kyrkans miljödiplomeringsystem den 20 april. Den 27 maj hölls en sammanlyst miljödiplomeringsgudstjänst där en representant för varje sockenråd fick ta emot varsitt Svenska kyrkans miljödiplom. Diplomerare Louise Blomqvist och Ulla Bergström, tillsammans med Anders Blom som är miljösamordnare i Skara stift höll tal och delade ut diplomerna.

Att vara miljödiplomerad innebär att Fristads församling bidrar tillsammans med andra miljödiplomerade församlingar till en bättre miljö och ökat miljömedvetande.

Miljödokumentationen leder till en mer strukturerad verksamhet med tydliga miljömål och åtgärdsprogram.

Öppna kyrkor - allhelgonahelgen

3 november, lördag - Alla helgons dag

16.00 Musikgudstjänst i Borgstena kyrka.
16.00 Gudstjänst i Vänga kyrka, lekmanaledd.
18.00 Minnesgudstjänst i Fristads kyrka. Fristads kyrkokör med instrumentalister.

4 november, söndag - Alla själars dag

18.00 Mässa i Tämta kyrka. Kören Viva Vox medverkar.

Fristads kyrka och Mariakapellet är öppna fredag och lördag kl. 14.00 - 18.00. Café Prästgården har extraöppet den 2 november kl. 15.00-19.00.

Vänga kyrka öppen den 3 november 15-18, servering.

Peter Andersson och Anna Pärsson med sonen Albin.

Albin Karl Andersson döptes i Vänga kyrka den 28 juli. Präst var Lena Maria Olsson Floberg.

Skicka in er dopbild eller favoritbild, helst högupplöst,
på barnet till: fredrik.jansson2@svenskakyrkan.se

Miljörutan!

Vad händer nu i Fristads församling med miljöarbetet?

Den 20 april blev Fristads församling miljödiplomerad i Fas 1 i Svenska kyrkans miljödiplomeringsystem. Miljögruppen och Fristads församling kommer nu att fortsätta miljöarbetet i Fas 1 vilket innebär att följa upp delmål och åtgärdsprogram. Sätta upp nya mål och åtgärdsprogram för miljöarbetet inför 2019 och förankra det i budgetarbetet. Tacksägelsedagen 14/10 är det gudstjänststillfälle under året, då vi offentligt följer upp, och delger våra mål, i form av en avsiktsförklaring, och bön för detta arbete.

Vad har Fristads församling förändrat?

Det som har förändrats i och med att vi har blivit miljödiplomerade är att det nu finns dokumenterat hur församlingen har arbetat med miljöarbetet sedan flera år tillbaka. Det innebär också att det finns mål och åtgärdsprogram skrivna för framtida miljöarbete i församlingen.

Dokumenterat är också att det finns en ansvars- och arbetsfördelning för arbetet med hållbar utveckling samt skriftliga rutiner för intern- och extern uppföljning. Det räcker inte med att miljöarbetet nu är dokumenterat utan arbetet ska fortlöpa för att Fristads församling ska få behålla sin miljödiplomerings i framtiden.

Tävling!

**Skicka in ditt bästa miljötips
till miljögruppen.**

Skicka in ditt tips till:

monica.schrevelius@svenskakyrkan.se

eller

Fristads församling, Stora vägen 2, 513 34 Fristad.

Märk kuvertet med "Miljötips".

De bästa tipsen kommer att presenteras i God Jord och en vinnare kommer att utses.

Miljömedvetna förvaltare av Skapelsen

Matsvinnet i hushållet är noll, huset restaureras med naturmaterial och kläder köps på second hand. För Maria Österbacka och hennes familj gäller smarta och medvetna miljöval. Trots dagens miljöhot anar Maria ändå en grön väg, och målet mot att bygga upp ett självhushåll är på god väg.

Mitt i den idylliska landsbygden i Tärby bor Maria Österbacka med maken Lasse och barnen Ella, Sara, Svante och Emanuel. Just nu bor de i en tillfällig bostad vid sidan av det stora huset som de håller på att restaurera. Huset, som döljer sig under en stor presenning, är i stort sett inte mer än ett skal av bjälkar och väggar. Tomten ser ut som en byggarbetsplats med en grävskopa och diverse maskiner, men i utkanten finns en kaninhage och en stor inhägnad för grisar där tio dagar gamla griskultingar springer omkring och bökar i jorden. Ibland hoppar Maria in som kyrkvård i Tärby och så är hon engagerad i Tärby sockenråd och i fritidsföreningen. Maria har alltid drömt om att ha en egen gård – att få göra saker själv, odla och ha djur, och miljöintresset har alltid funnits där.

– Mitt intresse för miljön har funnits med hela livet. Från början var det intuitivt och känslomässigt och jag har känt vad som känts rätt. Ju mer tiden har gått, desto mer har jag läst på och upptäckt att det är roligt att lära sig mer, men också fått de känslorna jag hade bekräftat i fakta, säger Maria.

För Maria innebär miljöintresset ett ansvar, ett ansvar som också hennes tro vittnar om – att vi är förvaltare av skapelsen. Hon menar att det är vår skyldighet som människor att ta förvaltarskapet på allvar - det är inget som får schabblas bort, utan människor är viktiga och kan göra skillnad. Jordens befolkning består av individer och inte bara av makthavare. Individerna har lika stor makt i sina händer att påverka och göra val, betonar hon.

Maria Österbacka med kaninen Bamse.

– För mig är miljöfrågan inte bara *en* fråga, utan den handlar om allt. Den går inte att sälla bort, utan den är på ett vis grunden vi står på och att vi finns till. Den är helt enkelt fundamental, säger Maria.

Miljöval

Matsvinnet i familjen Österbackas hushåll är noll. Allt matavfall som blir över går till grisarna eller läggs på komposten som blir till ny jord. Ett val familjen gjort är att cykla så mycket som det bara är möjligt, främst på sommaren men också på vintern – att lämna yngsta sonen på förskolan eller att, som för Lasses del, cykla till arbetet från Tärby till Viared hör till vardagen. Likaså försöker de handla både kläder, och viss mån möbler, på second hand. Textilindustrin är den näst smutsigaste industrin i världen, förklarar Maria och därför känns det extra viktigt för dem att köpa begagnat. Och är det något tips som Maria vill ge, och som är ett bra steg större än att köpa ekologiska bananer, så är det att köpa textil och kläder på second hand, just med tanke på den smutsiga hanteringen Maria talar om. De försöker göra medvetna val som konsumenter och exempelvis köpa lokalproducerat och ekologiskt. Målet är att en dag ha ett självhushåll. Snart kommer de att få ta över mark som de själva äger och kan bruka, så nästa projekt kommer att bli att köpa får.

– Det gör ont i mig när jag tänker på köttproduktionen kring får, där man bara tar köttet och slänger resten. Vi vill ta vara på, inte bara köttet, utan också ullen och skinnet, ja, allt

som bara går av ett djur, säger Maria.

Restaureringen av huset möjliggör för dem att välja naturmaterial rätt igenom så långt det är möjligt. Dock har de fått välja plast till avloppsrör och golvvärme, men det är ändå ett medvetet och påläst val, menar Maria. I övrigt är allt material nedbrytbart och kan återgå till naturen. Både Maria och maken Lasse är byggnadsvårdsintresserade, vilket gör att huset från tidigt 1700-tal, kommer att byggas enligt konstens alla regler med hjälp av byggnadsvårdshantverkare och timmermän. Ull kommer fungera som isolering och som isolering av golv används krossat returglas. Som tätning används lera och mossor, och syllpappen är gjord av näver, för att nämna några exempel.

Mossor fungerar utmärkt som tätning.

Kurser

Ibland håller de kurser, främst inom byggnadsvård och landskapsvård. Ofta är det något som de själva tycker är roligt och vill lära sig mer om, eller att det kommer gården till nytta på något sätt. När gården behövde en ny gårdsgård bjöd de in en kursledare och folk som ville lära sig mer om detta.

– Kurserna är ett kul sätt att få träffa nya människor och umgås och samtidigt få lära sig nya saker. Och så får jag baka och laga mat till alla, vilket jag tycker är roligt. Det blir en slags betalning för det arbete som utförs. Det känns också som en välgärning att föra kunskapen vidare, för oftast är det en sådan kunskap som är på väg att dö ut, säger Maria.

Förutom gårdsgårdsbygge har de också haft kurs i att beskära äppelträd. Till hösten blir det en ny kurs i gårdsgårdsbygge och en kurs i hur man kokar traditionell slamfärg.

Mål

Målet med gården är att bygga upp ett självhushåll. Maria menar att de kanske inte kan eller ens kommer att bli självförsörjande på precis allt – det är svårt att bli det, om det ens är realistiskt, menar hon. Mycket får växa fram under resans gång och kanske ändrar sig något under vägen.

– Vi gör inte allt på en gång utan lite i taget. Vi har ju tappat en eller två generationer sedan våra familjer var lantbrukare, så vi behöver lära om och lära oss från grunden. Vi vill ha fler sorters djur och odla flera olika grödor. Det är mycket att lära sig. Vi inser att det förmodligen kommer ta hela livet, men det är okej att det tar tid, säger Maria.

Just nu läser de mycket om skogsbruk och ska gå på en utbildning i att återskapa ängsvallar och ängsmarker. Det som driver dem är att de tycker det är så intressant och roligt. De hoppas att de kan fungera som inspiration för andra människor och idén med att återskapa ängsmarker, och lära sig mer om skogen, kommer att bidra till den biologiska mångfalden i ett lokalt perspektiv.

Många upplever klimatångest och ser mörka moln vid horisonten, men Maria ser ändå att det finns ljusglimtar.

– Jag tycker mig ana att det är en grön våg på gång och att fler vill leva nära naturen. Och lever man nära naturen så finns det inte på kartan att man vill skada den. Medvetenheten börjar komma tillbaka och jag hoppas att den tid vi lever i nu bara är en hemsk parentes. Vi har ju faktiskt varit bra på att ta hand om skapelsen tidigare, säger Maria.

Huset restaureras med naturmaterial så långt det bara är möjligt.

Trots att huset bara är ett skal så finns en plan för inflyttning.

– Det har varit många olika datum som hela tiden flyttats fram. Men vi hoppas verkligen kunna flytta in någon gång mellan vintern 2018 och våren 2019, säger Maria avslutningsvis.

Text och foto: Fredrik Jansson.

Information

Verksamheter - pågående och på gång

Körsång

Vill du vara med i någon av våra körer, kontakta körledaren för mer information.

Fristads kyrkokör

Jörgen Sandblom tel. 0705-20 75 97 eller jorgen@sandblom.eu

Viva Vox och Tärbyssångarna

Christina Ekström tel. 033-22 23 07 eller christina.b.ekstrom@svenskakyrkan.se

Laudatekören, Kors i Taket, Barnköreerna - Så ska det låta och Sångfåglarna

Katarina Dahlberg tel. 033-22 23 15 eller katarina.dahlberg@svenskakyrkan.se

Pilgrimsvandring

Under hösten erbjuder vi två vandringar med olika längder.

- **Lördagen den 1/9**

Vi gör en vandring på skogsväg ca 6 km. Samling vid Borgstena kyrkas parkering kl. 09.30. Medtag eget fika.

- **Lördagen den 29/9**

Vi vandrar på skogsvägar och stigar ca 7,5 km. Samling vid Kyrkans Hus parkering kl. 09.30. Medtag eget fika.

Vid frågor, kontakta Lena Berglind via sms på: 0738-01 23 70, eller via mail: lena.berglind@svenskakyrkan.se

Svenska Kyrkans Unga

Kyrkans Barntimmar

Måndag 9:30-11:45 tisdag 9:30-11:45. Start v. 36.

Mini-Miniorer Måndag 16:30-18:00. Start v. 36.

Föräldra-barngrupp Borgstena

Onsdag 9:15-11:45. Start v. 36.

Miniorer Onsdag 15:00-16:30. Start v. 36.

Juniorer Onsdag 16:45-18:15. Start v. 36.

Kontakt: Johanna Savhammar tel. 033-22 23 09 eller johanna.savhammar@svenskakyrkan.se

Kyrkans Unga

Torsdagar kl 19:00 - 21:00 i Fristads Prästgård.

Kontakt: Lena Berglind tel. 033-22 23 08 eller lena.berglind@svenskakyrkan.se

För mer information om dagar och tider se vår hemsida, www.svenskakyrkan.se/fristad

Konfirmation 2018-2019

Det finns fortfarande möjlighet att anmäla sig till våra konfirmandgrupper.

Vill du veta mer? Kontakta:

Svenska kyrkan: lena.berglind@svenskakyrkan.se, tfn: 033-22 23 08 eller via SMS på: 0738-012 370.

Equmeniakyrkan: per.lundin71@hotmail.com eller via telefon på 0702-415 776.

Skaparverkstad i Prästgården

29 september - Vi flätar näverkorgar.

24 november - Vi tillverkar ljus och binder kransar.

Båda tillfällena startar kl. 09.00. Mer info kommer på affischer och på Facebook när det börjar närma sig.

För frågor och anmälan, ring:

Karin, 033-22 28 36

Information...

Måndagkväll "Vad är då en människa?"

- Projekt Auschwitz

Måndagen den 22 oktober kl. 19.00 i Kyrkans Hus. Fristad församling ordnar tillsammans med Munkågården och Fristadskolan återkommande något vi kallar "Projekt Auschwitz". Under en vecka i september var ca 30 ungdomar och ledare från Fristad ner till Auschwitz och Birkenau. Detta för att med egna ögon se vad som har skett i världen och att inte låta historien falla i glömska. En del i projektet är att sedan berätta för andra om vad de själva har sett och upplevt. Detta för att stärka oss alla, unga som gamla, att i våra liv våga ta ställning och stå upp för varandra.

Denna kväll gästar ungdomarna oss på måndagskvällen för att berätta och visa bilder. En angelägen kväll dit du är varmt välkommen!

Café Prästgården i höst

Välkommen till Café Prästgården för en stunds avkoppling och njut av en kopp kaffe och hembakat till självkostnadspris. Café Prästgården har öppet kl. 15.00-19.00 följande datum:

- 16 oktober
- 23 oktober
- 30 oktober

Extraöppet vid allhelgonahelgen

Fredagen den 2 november kl. 15.00-19.00 är du välkommen till Café Prästgården för en stunds kvällsfika i samband med att du besöker kyrkogården eller om du bara vill ha en stunds gemenskap.

Syföreningar och stickcafé

Tämta kyrkliga syförening träffas kl. 15.00 i Tämta församlingshem följande datum: 11/9, 25/9, 9/10, 23/10, 6/11 och 20/11. Kontaktperson: Lena Maria Olsson Floberg, tfn: 033-22 23 03.

Borgstena kyrkliga syförening träffas kl. 18.00 i Borgstena följande datum: 12/9, 26/9, 10/10, 24/10, 7/11 och 21/11. Kontaktperson: Lena Maria Olsson Floberg, tfn: 033-22 23 03.

Fristads kyrkliga syförening träffas vid tre tillfällen under hösten: 25/9, 23/10 och 20/11 kl. 14.30-16.30. Nya deltagare hälsas särskilt välkomna. Frågor om plats m.m, ring Alva Jinnegård på tfn: 033-26 01 10 eller Thomas Berndt på: 033-22 23 04.

Stickcafé i Tämta församlingshem kl. 15-17 följande datum: 19/9, 17/10 och 14/11.

Stickcafé på Sävsjövik. Söndagen den 16/9 kl. 15.00.

Musikcirkel

Välkommen till Musikcirkeln där vi sjunger och samtalar om en textförfattare/kompositörs liv och verk. Cirkelledare är Jörgen Sandblom och Lena Maria Olsson Floberg. Självklart dricker vi också 11-kaffe. Vi träffas följande datum kl.10.00-12.00: 29/8, 26/9, 31/10 och 28/11.

Allsångscafé

Kom med och sjung! Fika, sång och gemenskap. Vi träffas i Kyrkans Hus kl. 10.00-11.30 följande datum: 12/9, 10/10, 7/11 och 12/12.

Missionsauktion i Vänga

Utropare: Stefan Carmesund och Ruben Enochs-son. Lotteri, servering, auktion. Gåvor mottages tacksamt. Den 10/11 kl. 15.00, församlingshemmet i Vänga.

Information...

INFORMATION OM BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

Gravrättsinnehavare

Varje grav ska enligt lag ha en gravrättsinnehavare. Därför är det viktigt att så snart som möjligt i samband med en begravning bestämma vem som ska vara ansvarig för graven. I en del fall finns redan en gravrättsinnehavare, men i andra fall behöver en gravrättsinnehavare utses. Det är dock alltid bra att i samband med en begravning kontrollera vem som är ansvarig för graven. För att vara gravrättsinnehavare ska man vara släkt eller ha en nära anknytning till den eller de som vilar i graven. Om det inte finns någon gravrättsinnehavare utses i väntan på att detta bestäms en preliminär gravrättsinnehavare. Vanligtvis är det den person som har varit kontaktperson i samband med begravningen. Det är gravrättsinnehavarens uppgift att se till att gravplatsen hålls i ett vårdat och värdigt skick.

Ovårdade gravar

Ibland kan någon gravplats se ovårdad ut och det kan i vissa fall vara så att gravrättsinnehavare saknas. Om vi upptäcker en gravplats som börjar se ovårdad ut så tar vi en kontakt med gravrättsinnehavaren, om det finns en, för att informera om att de behöver se till gravplatsen.

Allhelgonahelgen

Inför allhelgonahelgen vill många lägga granris och krans på gravplatserna och även tända ett ljus för de som en gång vandrat vid vår sida. Om man har svårigheter att ta sig till kyrkogården kan man beställa granris och krans från kyrkogårdsförvaltningen, man kan även beställa gravljus som tändes inför allhelgonahelgen. För mer information om detta kontakta oss.

Vid frågor om Begravningsverksamheten kontakta:
Pernilla Tejemark 22 23 13 eller pernilla.tejemark@svenskakyrkan.se
Roger Andersson 22 28 31 eller roger.l.andersson@svenskakyrkan.se
Webbplats: www.svenskakyrkan.se/fristad

Har du gamla biblar, psalmböcker eller frimärken?

Lämna uttjänta biblar eller psalmböcker till oss så tar vi hand om dem på ett värdigt sätt. Vi tar också emot gamla frimärken som vi lämnar till välgörenhetsorganisationer. Kontakta Lena Maria Olsson Floberg för mer information.

E-post: lena.floberg@svenskakyrkan.se
Tfn: 033 - 22 23 03.

Läktarorgeln i Fristad fyller 40 år

Fristads läktarorgel fyller 40 år 2018, vilket har uppmärksammat med flertalet konserter under året. Vi fortsätter firandet med fler konserter.

Orgelmaraton

Här bjuds på ett musikaliskt smörgåsbord utan dess like, med orgeln i centrum. Organister avlöser varandra på orgelpallen i en sex timmar lång stafett. Kom och gå som du vill och passa på att ta dig en kopp kaffe - det finns fika att köpa i kyrkan under hela dagen.

Välkommen till en spännande orgeldag!

När: Lördagen den 20 oktober, kl. 13-19.

Var: Fristads kyrka.

Orgelkonsert

Orgelkonsert med Sverker Jullander. Sverker Jullander är professor i musikalisk gestaltning vid Musikhögskolan i Piteå och ledamot av Kungliga Musikaliska akademien.

Han är en av grundarna av orgelforskningscentret Göteborg Organ Art vid Göteborgs universitet. Fram till 2001 var han organist i Caroli kyrka i Borås.

När: Söndagen den 18 november, kl. 18.00.

Var: Fristads kyrka.

Syföreningsauktioner

Lördagen den 17 november håller **Borgstena kyrkliga syförening** sin årliga auktion kl. 15.00 i Borgstena församlingshem. Servering, auktion, lotterier och underhållning med barn- och ungdomskörerna Sångfåglarna och Så ska det låta.

Tämta kyrkliga syförenings auktion hålls fredagen den 30 november kl. 18.30 i Tämta församlingshem. Servering, auktion och lotterier.

Laudatekören medverkar på konsertturné

Laudatekören åker och medverkar i Läkarmissionens konsertturné, i år tillsammans med Sofia Källgren. Laudatekören sjunger i Veddige kyrka lördagen den 22 september kl. 16.00.

Barnens sida

Klura med Daniel och Monica

Land-rebusar

Instruktioner:

På varje bild finns bilden av ett europeiskt land. Dessvärre är bokstäverna omkastade, så det står tokigt. Sätt bokstäverna i rätt ordning, så bildar de namnet på landet som du ser konturerna av. Men se upp! Det finns två bokstäver för mycket i varje land. I exempelbilden på Sverige så blir bokstäverna N och L över. Lycka till!

Ledtråd 1:

Den blå bilden börjar med S
Den röda bilden börjar med D
Den gröna bilden börjar med F
Den gula bilden börjar med P

Ledtråd 2:

På den blå bilden skall bokstäverna G och R bort.
På den röda bilden skall bokstäverna P och Å bort.
På den gröna bilden skall bokstäverna I och Y bort.
På den gula bilden skall bokstäverna S och T bort.

Skicka gärna ditt svar till: Kyrkans Hus, Stora vägen 2, 513 34 Fristad
eller på mail: fristads.forsamling@svenskakyrkan.se
Märk ditt kuvert eller mail med "Barnens sida".
Vinnare och rätt svar hittar du på www.svenskakyrkan.se/fristad

”Tonen från Himmelen”

Ett litet citat från läktaren och orgelforskaren Einar Erics, 1885-1965, kan få kröna denna lilla artikel. Fristads församling hyser i sina kyrkor ett rikt bestånd av orgelverk, representerande mycket stora ekonomiska värden och framför allt utgörande en omistlig del i vårt gudstjänstfirande. Instrumenten håller en mycket hög konstnärlig och teknisk standard, byggda som de är av några av landets namnkunnigaste orgelbyggare. Under åren 1967-1983, en dynamisk epok i orgelbyggeriets historia, har hela beståndet förnyats, och därmed har vi som varit med om planläggning och stilistisk utformning satt spår för framtiden, spår som andra idag börjat följa.

Förstlingen var orgeln i Borgstena, byggd av Smedman i Lidköping 1967, strikt följande den så kallade orgelrörelsens dåtida ideal, varför kontrasten mot dess föregångare, byggd 1928 av samma firma, var stor. Om den gamla främst lämpade sig för stämningsmåleri, så var den nya övertonsrik i klangen och ivrig att ge sig in i närkamp med noter och texter. De två värdefullaste stämmorna ur gamla orgeln finns bevarade i den nys pedalverk. Orgeln, som fick femton stämmor, sex i vardera manualen och tre i pedalen, kan sägas ha varit ett gott redskap i dåvarande kantorn Anita Valebergs händer. En försiktig omintonering av Mats Arvidsson 1975, för att få den något överbelysta klangen mera bärig, lyckades bra.

Kyrkoherde Bergstadius ömmade även för småförsamlingarna. Sålunda ivrade han för att Tämta skulle få sin första piporgel, något som han tyvärr inte fick uppleva själv. Orgeln invigdes nyårsafton 1972 med Dankmar Stüven vid spelbordet. Han hade också varit församlingens sakkunnige, vilket gav ett helt professionellt resultat; orgelbyggare Nils Hammarberg hade åter byggt en, om dock anspråkslös i storlek, uppskattad och välkommen orgel. Men den enda av våra kyrkor som nu i efterhand kan sägas ha en något underdimensionerad orgel har i stället fått

en härlig kyrkokör, besjälad av en uppfriskande nybyggaranda, så den kompensationen är fullt tillräcklig.

Steget över 70-talet – för att inte säga 80-talet – togs däremot mera fullt ut i Vänga, där dittills obekante Mats Arvidsson från Stallarholmen byggde nya

Orgelfronten i Vänga hembygdsförenings museum.

orgeln 1976. Vi ville där smälta samman de finaste idéerna från vårt nordeuropeiska kulturarv – t.ex. i Buxtehudes och Bachs orgelverk – med vårt svenska orgelbyggeris guldålder för hundraåren sedan, ömsom briljant, ömsom vekt och innerligt. Och detta i något då så extremt som i en orgel med en enda åttastämmig manual och självständig pedal på fyra stämmor. Vi ansåg att vi hade både orgelhistorien och klangskönheten på vår sida, men det tog tid för vår omvärld att inse det, inte förrän i våra dagar har man bitit sig i läppen och byggt efterföljare.

Föregående instrument, som byggdes 1876 av Svante Johansson för Vilske-Kleva kyrka och i omändrat skick satts upp i Vänga år 1926, var inte i skick för återanvändning, men dess idé finns bevarad i och med att dess stämmdisposition fick utgöra grunden för nya orgeln. Trots den ytterst koncentrerade storleken har den inga klangliga bristsjukdomar.

Orgelfronten bevarad i Vänga

År 1976 flyttades den gamla orgelfronten till Asstorp, Vänga, och sedan den 28 maj 2018 är den deponerad hos Vänga hembygdsförening. Välkommen till hembygdsföreningens museum för att titta på orgelfronten.

Ursprungsartikeln är skriven av kyrkomusikern Henry Ragnarsson och tidigare publicerad i "Fristadsbygden" 1989. Artikelidé och sammanställning: Edor Josefsson. Textpassning och foto: Fredrik Jansson.

Gudstjänster hösten 2018

(Reservation för ev. ändringar. Se även predikoturer i BT på lördagar, eller se vår hemsida www.svenskakyrkan.se/fristad)

**Gudstjänst på Skogslid
varje onsdag kl 15.00**

September

2 Fjortonde söndagen efter trefaldighet

09.30 Mässa i Borgstena kyrka.
10.00 Gemensam gudstjänst i Equmeniakyrkan, Fristad.
Välkomnande av Per Lundin.
10.00 Gemensam gudstjänst, Equmeniakyrkan, Tämta. Barnens bibel.
18.00 Musik vid Säven på Sävsjövik. Black Rolandz. Servering.

9 Femtonde söndagen efter trefaldighet

10.00 Gemensam gudstjänst för små och stora, Equmeniakyrkan, Borgstena. Barnens bibel.
11.00 Gudstjänst för små och stora i Fristads kyrka. Barnens bibel.
15.00 Mässa i Tärby kyrka.

16 Sextonde söndagen efter trefaldighet

09.30 Gudstjänst i Borgstena kyrka.
11.00 Mässa i Fristads kyrka.
18.00 Mässa i Vänga kyrka. Kören Viva Vox medverkar.

23 Sjuttonde söndagen efter trefaldighet

09.30 Mässa i Borgstena kyrka.
09.30 Gemensam gudstjänst på Sävsjövik.
11.00 Gudstjänst i Fristads kyrka.
18.00 Mässa i Tämta kyrka.

30 Den helige Mikaels dag

09.30 Gudstjänst för små och stora i Borgstena kyrka. Kören Så ska det låta medverkar.
09.30 Scoutgudstjänst på Sävsjövik, Vänga.
11.00 Mässa i Fristads kyrka.
15.00 Gudstjänst för små och stora, Barnens bibel, Tärby kyrka.
Kören Kors i taket medverkar.

Oktober

7 Nittonde söndagen efter trefaldighet

11.00 Musikgudstjänst i Fristads kyrka. Fristads kyrkokör med instrumentalister.
18.00 Jaktvesper i Borgstena kyrka. Korvgrillning.

14 Tacksägelsedagen

09.30 Gudstjänst i Borgstena kyrka. Auktion och servering.
09.30 Gemensam gudstjänst i Vänga kyrka. Auktion, servering.
11.00 Mässa för små och stora i Fristads kyrka. Kören Sångfåglarna medverkar. Auktion och servering.
15.00 Gudstjänst i Tämta kyrka. Auktion och servering.

20 Lördag

13.00 - 19.00 Orgelmaraton i Fristads kyrka.

Denna tidning räknas som **samhällsinformation** och ska delas ut till alla hushåll i postnummerområden: 513 XX, 506 49, 506 70

21 21:e söndagen efter trefaldighet

09.30 Mässa i Borgstena kyrka.
09.30 Gudstjänst i kyrkstugan el. Sävsjövik, Equmeniakyrkan. Servering.
11.00 Gudstjänst i Fristads kyrka.

24 Onsdag

17.30 Vardagsgudstjänst i Kyrkans Hus med FN-dagen som tema.

28 22:e söndagen efter trefaldighet

09.30 Gudstjänst för små och stora i Borgstena kyrka. Kören Så ska det låta medverkar.
11.00 Mässa för små och stora i Fristads kyrka. Kören Sångfåglarna medverkar.
15.00 Mässa för små och stora i Tärby kyrka. Kören Kors i taket medverkar.
18.00 Gudstjänst i kyrkstugan el. Sävsjövik, Equmeniakyrkan. Servering.

November

3 Alla helgons dag, lördag

16.00 Musikgudstjänst i Borgstena kyrka.
16.00 Gudstjänst i Vänga kyrka, lekmanaledd.
18.00 Minnesgudstjänst i Fristads kyrka. Fristads kyrkokör med instrumentalister.

4 Alla själars dag, söndag

18.00 Mässa i Tämta kyrka. Kören Viva Vox medverkar.

11 24:e söndagen efter trefaldighet

09.30 Mässa i Borgstena kyrka. Laudatekören medverkar.
11.00 Mässa i Fristads kyrka. Kören Kors i taket medverkar.

18 Söndagen före domsöndagen

09.30 Gudstjänst i Borgstena kyrka.
09.30 Gudstjänst i kyrkstugan, Equmeniakyrkan, Vänga. Mattias Lyckelid medverkar. Servering.
11.00 Mässa i Tärby kyrka.
18.00 Orgelkonsert i Fristads kyrka med Sverker Jullander, diplomorganist.

19 Måndag

17.30 Vardagsgudstjänst i Kyrkans Hus. Musiktema: Astrid Lindgren. Viva Vox och Gåke Gunnarsson medverkar.

25 Domsöndagen

09.30 Mässa i Borgstena kyrka.
11.00 Mässa i Fristads kyrka.
18.00 Mässa i Vänga kyrka.

December

2 Första söndagen i advent

09.30 Gudstjänst i Borgstena kyrka. Laudatekören medverkar.
09.30 Gudstjänst i Vänga kyrka. Kören Viva Vox medverkar.
11.00 Gudstjänst i Fristads kyrka. Fristads kyrkokör medverkar.
15.00 Gudstjänst i Tärby kyrka. Kören Kors i taket medverkar.
17.00 Gudstjänst i Tämta kyrka.

VÄLKOMMEN ATT HÖRA AV DIG TILL FRISTADS FÖRSAMLING

Post-/besöksadress: Kyrkans Hus, Stora vägen 2, 513 34 Fristad
Telefon vxl: 033 - 22 23 00
Hemsida: www.svenskakyrkan.se/fristad
E-post: fristads.forsamling@svenskakyrkan.se
Facebook: www.facebook.com/svenskakyrkanfristad

